

Beleidsplan geuzenpenning

Inleiding

Vrijheid. Het recht om je mening te uiten en op te staan tegen discriminatie, racisme of zelfs een dictatuur. Voor sommigen wellicht vanzelfsprekend waar het voor anderen absoluut niet vanzelfsprekend is.

De Geuzen waren de eerste verzetsstrijders in de Tweede Wereldoorlog. Zij kwamen al direct na het begin van de oorlog in opstand tegen de Duitse bezetter. Het Geuzenverzet ontleende zijn strijdbare naam aan de historische Geuzen uit de Tachtigjarige Oorlog. Hoewel de eerste Geuzen de strijd niet lang hebben kunnen volhouden — velen van de eerste groep vonden de dood of belandden in concentratiekampen — kunnen zij worden beschouwd als degenen die de vrijheidsvlam ontstaken en doorgaven.

Het verhaal van de Oekraïense organisatie Ukraine 5 AM Coalition, liet bij de toekenning van de Geuzenpenning in 2025 zien dat onze democratische vrijheden niet vanzelfsprekend zijn. Heel geleidelijk kunnen die vrijheden onder druk komen te staan en gaan wij gewoon vinden wat niet gewoon is.

Sinds 1987 worden jaarlijks de Geuzenpenning uitgereikt aan mensen en organisaties die zich in het bijzonder inzetten voor democratie, vrijheid en mensenrechten. Elk jaar in een wisselend thema dat een brede landelijke aandacht krijgt. Elk jaar viert men opnieuw de uitreiking van de Geuzenpenning. De Geuzenpenning wordt op 13 maart uitgereikt in Vlaardingen. Op deze dag zal een herdenking plaatsvinden op de begraafplaats Emaus bij het Geuzengraf, waarbij de 15 Geuzen werden herdacht die op 13 maart 1941 na een schijnproces zijn gefusilleerd op de Waalsdorpervlakte. Na de herdenking bij het Geuzengraf volgt een wandeling voor Vrede en Vrijheid en wordt er daarna kransen gelegd bij het Geuzenmonument op de Markt in Vlaardingen. In de middag vindt de uitreiking plaats aan de Laureaat.

Samen kunnen we ervoor zorgen dat vrijheid gevierd wordt.

'Vivent les Gueux!' Ofwel: 'Leve de Geuzen!'

De zilveren Geuzenpenning die de Stichting Geuzenpenning uitreikt, is geïnspireerd op de Geuzenpenning uit de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648), toen Nederlandse edelen zich verzetten tegen de Spaanse overheersing. De penning toont twee in elkaar grijpende handen als teken van verbondstrouw en een bedeltas waaraan twee kalebassen als drinkknappen hangen. Het opschrift luidt: 'Jusques à porter la besace.' Dit betekent: Tot het dragen van de bedelzak.

Doel

De stichting heeft ten doel de fakkel, die de verzetsgroep "De Geuzen" in 1940 heeft ontstoken, door te geven en haar idealen daarmee verder uit te dragen. Meer specifiek kan dit doel bereikt worden door bevordering van de democratie in Nederland en de waakzaamheid te vergroten tegen alle vormen van dictatuur, discriminatie en racisme.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het toekennen van een Geuzenpenning aan personen en instellingen, die zich voor de instandhouding en bevordering van de democratie en/of bij de bestrijding van dictatuur, discriminatie of racisme, in bijzondere mate hebben onderscheiden;
- het bevorderen van de jaarlijkse herdenking op dertien maart bij het Geuzenmonument op de Markt te Vlaardingen;
- het bevorderen van de instandhouding van het genoemde Geuzenmonument en van het Geuzengraf op de begraafplaats Emaus te Vlaardingen.
- Door educatieve activiteiten te bevorderen en aan deel te nemen.

Doelgroep

De uitreiking van de Geuzenpenning is een belangrijk momentum om bijzondere gebeurtenissen uit het verleden te verbinden aan actuele onderwerpen. In het bijzonder zet de stichting zich in om jongeren te bewust te maken van de thema's, door hen actief te betrekken en het gesprek aan te gaan. Naast de aanwezigheid van laureaten, genodigden, donateurs en belangstellenden is er daarom een bijzondere rol weggelegd voor scholieren van het basis- en middelbaar onderwijs in de regio.

"Met ons educatieprogramma willen we op een leuke manier onze jeugd bekendmaken met democratie en waakzaamheid."

Scholen kunnen actief meedoen aan de uitreiking van de Geuzenpenning. Het is mogelijk om als school bloemen te leggen bij de Geuzengraven op Begraafplaats Emaus. Ook kunnen leerlingen meelopen met de Tocht van Vrede en Vrijheid, van Begraafplaats Emaus naar het Geuzenmonument bij de Grote kerk.

Vanaf dit jaar zal er een film worden getoond over de geuzen en de geuzenpenning. Deze film zal ook op de site worden geplaatst en daardoor beschikbaar komen om op scholen te tonen voor een informatieve les over de Geuzen.

Bijzonder is ook de adoptie van het Geuzenmonument door de Vlaardingse Openbare Scholengroep (VOS). Leerlingen van de VOS doen elk jaar mee met de indrukwekkende ceremonie bij het Geuzenmonument.

Leerlingenbijeenkomst Laureaat

In de periode rondom van de uitreiking wordt er gestreefd om een leerlingenbijeenkomst te organiseren met basisscholen (groep 7/8) en middelbare scholen (klas 1/2) uit Vlaardingen, Schiedam en Maassluis. Leerlingen van scholen als het Geuzencollege, het Vos en het Groen van Prinstererlyceum gaan als afsluitend onderdeel van de lessen in gesprek met de laureaat over de actuele thema's rondom democratie, vrijheid en mensenrechten.

Gedichtenwedstrijd scholen

In de periode voorafgaand aan de uitreiking een poëziewedstrijd gehouden onder groepen 7 en 8 van het basisonderwijs en klas 1 en 2 van het middelbaar onderwijs. De regionale scholen doen hier actief aan mee. De winnaar of winnares van de gedichtenwedstrijd draagt zijn/haar gedicht voor tijdens de uitreiking.

Workshops & toneelstuk kranslegging Geuzenmonument

In de weken voorafgaand aan de uitreiking gaan de leerlingen van het VOS, onder professionele begeleiding, in workshops aan de slag om een toneelstuk voor te bereiden op basis van het onderwerp van de laureaat. Deze werkvorm betreft hen actief bij het onderwerp en biedt kans om op actuele thema's het gesprek aan te gaan. Het resultaat tonen de leerlingen van het VOS voorafgaand aan kranslegging bij het Geuzenmonument op de Markt.

Samenwerkingspartners

De verkiezing van de laureaat wordt gedaan op voordracht van een adviescommissie en in overleg met Amnesty International en de ambassadeur mensenrechten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het bestuur besluit wie de laureaat wordt.

In het kader van het uitdragen van de idealen van De Geuzen wordt onder de vlag van de Geuzenmaand o.a. samengewerkt met Nationaal Monument Oranjehotel, Museum Vlaardingen, Stichting Geuzenmaand en Stadsarchief Vlaardingen. De gehele maand maart staat in Vlaardingen in het teken van het Geuzenverleden. Via kunst en cultuur willen de initiatiefnemers van de Geuzenmaand het publiek meer bekendmaken met deze waarden, en hen inspireren en motiveren in hun dagelijks denken en handelen. De culturele activiteiten in de Geuzenmaand worden georganiseerd vanuit de stichting Geuzenmaand.

Het project rondom de Geuzenpenning wordt gecoördineerd door een uitvoeringscommissie, in opdracht en samspraak met het bestuur. Vanuit de betrokken gemeenten Vlaardingen, Rotterdam, Schiedam en Maassluis is personele inzet toegezegd ter ondersteuning voor PR, logistiek en organisatie van de uitreiking. Deze kosten worden om niet ter beschikking gesteld, boven op de financiële bijdrage van de gemeenten.

Vermogen

Het vermogen van de stichting kan worden gevormd door:

- bijdragen van hen, die met het doel van de stichting sympathiseren;
- bijdragen van hen in wier belang de stichting werkzaam is;
- aanvragen van fondsen en subsidies;
- erfrechtelijke verkrijgingen en schenkingen;
- opbrengsten van activiteiten van de stichting;
- alle andere baten.

De uitvoeringscommissie vraagt elk jaar fondsen en subsidies aan bij de participerende gemeenten en goede doelen

De stichting hanteert geen eigen vermogen beleid. De reserves die er zijn, zijn bedoelt om eventuele overschrijdingen aan kosten te kunnen dekken en een reserve om 1 keer de uitreiking te kunnen financieren als de subsidies weg zouden vallen.

Welke activiteiten vinden er elk jaar plaats

In januari wordt de Laureaat bekend gemaakt door middel van een persbericht.

Over het algemeen arriveert de laureaat enkele dagen eerder dan 13 maart in Vlaardingen en zal het programma rondom de uitreiking starten. (elk jaar nader in te vullen)

Een dag voor de uitreiking is er gelegenheid voor sprekende en schrijvende pers om met de Laureaat te spreken.

Vervolgens vindt op 13 maart de ceremonie plaats ter herdenking van de geuzen en ter viering van de uitreiking van de geuzenpenning.

Communicatie

De communicatie van de Stichting Geuzenpenning is gericht op een breed bereik. De uitreiking raakt vele maatschappelijke thema's en we willen daarmee landelijke media-aandacht generen voor dit thema..

We proberen in veel landelijke, maar ook regionale en lokale media aandacht te krijgen voor het verhaal van het Geuzenverzet en de idealen die voortleven in de hedendaagse vrijheidsstrijders en mensenrechtenactivisten.

In de aanloop naar de uitreiking worden regionale scholen in Vlaardingen, Maassluis en Schiedam actief betrokken. De online filmporretten bieden scholen, docenten en scholieren ruimte om op eigen initiatief aandacht te besteden aan het thema.

Om een zo groot mogelijke doelgroep te bereiken bieden we de uitreiking via een livestream online aan. Dit biedt nieuwe mogelijkheden om de boodschap richting breed publiek uit te dragen. De fysieke uitreiking van de mensenrechtenonderscheiding aan de verkozen organisatie of persoon vindt plaats over het algemeen plaats in Vlaardingen.

Begroting/ meerjarige prognose

Elk jaar wordt er door het bestuur een begroting opgesteld voor de uitreiking van de geuzenpenning en alle activiteiten die daarbij horen. Het uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt. Hierbij worden de opbrengsten voor een overgroot deel gevormd door de aanvragen bij fondsen en subsidies (zie ook de paragraaf vermogen). Zoals al eerder aangegeven is het uitgangspunt van het vermogen en de meerjarige prognose om een buffer aan te houden om de uitreiking zonder subsidies het daaropvolgende jaar nog te kunnen organiseren